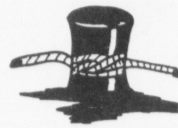
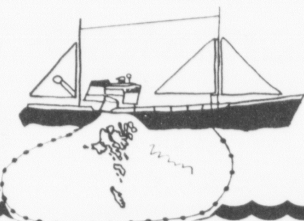

panelið

Fiskiskapur undir Føroyum

Fara vit at kanna eftir, hvørji lond fiskað hava undir Føroyum seinastu hálvthundrað árin, síggja vit, at Bretland hevur fingið bróðurpartin av veiðuni at kalla alla tíðina upp til seinastu árin

Miðalveiða um árið av botnfiski. Tons av óslögðum fiski.

	Føroyar	Bretland	V-Týskl.	Noreg	Frakland	Heild	Toskur	Hýsa	Upsi
1924—29	5.389	47.858	10	—	909	56.928	34.824	8.923	6.210
1929—33	2.453	54.891	5	—	1.195	58.618	31.818	10.691	8.211
1934—38	2.196	53.229	—	242	220	55.901	25.824	12.991	8.162
1952—56	10.498	52.545	6.363	1.541	295	71.255	32.568	15.755	7.671
1957—61	16.736	48.418	13.921	1.853	240	86.558	30.269	22.308	15.164
1962—66	19.539	41.203	10.200	3.412	10.792	84.964	24.491	21.908	17.544
1967—71	28.913	37.925	10.089	7.038	13.211	95.471	31.852	19.068	25.679
1972—75	31.526	34.359	17.014	9.300	30.407	126.282	29.198	17.467	47.528

Talvan visur, hvørji lond ið roynt hava her. Bara botnfiskur er tikin við. Í 30'unum fekk Bretland yvir 95% av heildarveiðuni undir Føroyum. Aftaná kríggið komu trý lond afturat at veiða undir Føroyum, og vóru tey Vesturtýskland, Noreg og seinni Frakland. Seinastu árin hava eisini onnur lond av og á veitt eitt sindur her. Hetta eru lond sum Polen, Eysturtýskland, Rusland, Holland og Spania.

Undir Føroyum veiða vanliga allir útlendingar við trolu úttan norðmenn, sum fiska við línu og seinna árin við uppsagnormum.

Bretskir trolarir veiða á grynni vatni enn aðrir útlendingar, og teir fáa mest av toski og Hýsu. Fransar royna á djúpari vatni og fáa mest upsa og seinastu árin eisini blálongu. Týskir trolarar royna enn djúpari, og fáa teir upsa, kongafisks og blálongu.

Heildarveiðan vaksandi

Sum kunnugt hevur føroyski fiskiskapurin undir Føroyum higartil at kalla bara verið við húki. Tó hava vit seinna árin eisini roynt við øðrum reiðskapi sum garni og trolu. Nógv mest er roynt eftir toski og hýsu.

Um gongdina í fiskiskapinum hesi seinastu 25 árin kann i stuttum sigast, at bretski fiskiskapurin hevur verið minkandi, og at Týskland, Frakland, Noreg og Føroyar hava vaksið um fiskiskapin undir Føroyum. Hetta sæst eisini skiliga á talvuni. Eisini heildarveiðan hevur verið vaksandi. Ein av størstu orsökunum til henda vøkstur, hevur verið hin vaksandi uppsafiskiskapurin. Eisini er meira veitt av blálongu, ein fylgja av at meira er roynt á djúpum vatni, bæði við trolu og línu. Við línu er tað serliga norðmenn, ið hava fingið væl av blálongu, longu og brosmu.

Eg skal stríka undir, at talvan visur fiskiskapin av botnfiski, t.e. fiskasløg sum aloftast eru á botni ella við botn. Flotfiskasløg

sum sild, makrelur og svartkj- aftur eru ikki tikin við.

Hvat eigur at vera gjørt

Hvat eigur at vera gjørt fyri at fáa sum mest burtur úr fiskastovnunum undir Føroyum? Sum kunnugt hava vit higartil lagt størstan dent á at veiða tosk

og hýsu. Og fiskiskapurin av hesum báðum fiskasløgum, serliga av toski, var sera góður bæði í 1975 og 1976. So góður at vit als ikki kunnu vænta at veitt verður so nógv á hvørjum ári. Men hetta er ikki eiðsart, at vit sjálvir kunnu hjálpa eitt sindur til at fáa úrtøkuna so góða sum møguligt. Menn tala um deyðatalið, t.e. hvussu stórir partur av stovnunum doyri árliga. Ein skilur ímillum fiskideyðatalið t.e. tað ið fiskað verður, og tað nátturliga deyðatalið, t.e. tað ið doyra av øðrum orsökum.

Nátturliga deyðatalið er vanliga størst, so leingi fiskurin er smáur. Og stendst hetta eina mest av fugli og øðrum fiski. Tað liggur okkum sjálvandi fjart at fara at oyða allan fugl, sum av fiski. Fátæksligt hevði verið við stendur okkara, um hesin fuglur hvarv. Øðrvísi er helst við onkrum fiski. Her kundi okkurt verið gjørt fyri at mika um fiskastovnar, ið liva av teimum fiskasløgum, sum vit helst vilja veiða.

Havtaskan

Sum dømi um slíkan fiskastovn, kann nevast havtaskan. Hon

livir av øðrum matfiski, so sum toski, hýsu og tungu. Og er hon tí sera kostnaðarmikil at »framleiða«. Aðrenn fiskimarkið varð flutt út á 12 fjórðingar í 1964, var veitt um 800 tons av havtasku um árið. Aftaná útflytingina minkaði fongurin niður í um 500 tons árliga. Hetta gjørdi, at stovnurin vaks. Hesi seinastu fyra árin, meðan trolað hevur verið á landleiðini, er veitt yvir 1.000 tons av havtasku um árið. T.e. at hesi 1.000 tonsini av havtasku hava etið eini 10.000 tons av fiski. Vit hava ov fáar kanningar av havtasku til at kenna støddina av stovnunum við vissu. Men gita vit, at stovnurin undir Føroyum er um 5000 tons, vil tað siga, at havtaskan etur eini 50.000 tons av fiski, og stórir partur av hesum er matfiskur.

Ikki veiða smáfiskin

Viðvíkjandi fiskideyðatalinum kunnu vit gera nógv sjálvir, um viljin annars er til tess. Her eru 2 avgerandi spurningar, og eru teir, hvussu stóran part av stovnunum eiga vit at veiða á hvørjum ári, og nær skulu vit taka fiskin, á hvørjum aldri ella á hvørjari stødd.

Fyri flest allar fiskastovnar, serstakliga tosk og hýsu, kann sigast, at tað ræður um at veiða so lítið av smáfiski sum møguligt. Hetta kann gerast við at fiska so lítið sum møguligt á teimum leiðum, sum fiskurin veksur upp, ella at brúka slíkan reiðskap, sum tekur minst møguligt av smáfiski.

Reiðskapurin

Um reiðskap, ið vanliga verður brúktur á okkara leiðum, kann sigast:

Toskur

Garn: Við hóskandi meskavidd tekur garnið at kalla bara tosk. T.e. at fyri stovnin er garið góður reiðskapur.

Lína: Línar tekur mest tosk, men eisini væl av millumfiski.

Jákup Sverri Joensen

Er eisini góður reiðskapur.

Snella: Tekur bæði tosk, millumfisk og smáfisk. Fyri stovnin er snellan ikki so góður reiðskapur sum garn og lína, men tó betri enn trol.

Trol: Við nógaldandi meskavidd tekur troluð nakað eins av toski, millumfiski og smáfiski. Tó hava bretsku trolararnir meira smáfallað fisk, væl av smáfiski og mest millumfisk.

Samantikið kann sigast, at troluð við teimum meskum, sum nú vera nýttar togar støddarbyti av toskinum skeivan veg. Snellan hevur betri byti, meðan lína og garn toga hin betra vegin.

Hýsa. Fyri hýsu er tað, at línan sum heild hevur eitt gott støddarbyti, meðan føroyskt trol togar niður eftir, og serliga bretskt trol tekur nógva smáfýsu.

Støtt má sigast, at um tann parturin av toska- og hýsuveiðuni, sum verður tikin í trolu við núverandi meskavidd, verður øktur, so merkir hetta, at tað, sum fæst burtur í vekt av hesum báðum stovnum, fer at minka.

Eg skal gera vart við, at her bert er talan um, hvussu nógv vit fáa burturúr í rúgvu ella vekt. Her verður einki sagt um góðskuna á fiskinum, ei heldur hvør reiðskapur loysir seg best atbrúka. Tá tala verður um støddarbyti, so er roynt at meta um støddina á fiskinum alt árið og ikki bert eina árstíð.

Troluð og smáfiskurin

Sum sagt er tað troluð, ið tekur mest av smáfiski. Vil ein gera nakað við hetta, eru tveir kostir í at velja, antin at trola minni ella brúka størri meskur. Í Íslandi er nú sett eitt minstamat uppá 155

mm í trolu. Noreg ætlar at gera tað sama. Hetta hevði eisini verið stórir fyrimunur hjá okkum undir Føroyum, um ein hugsar um heildarveiðuna av toski og hýsu. Menn hava roknað út, at um verandi 120 mm meskan varð viðkað til 155 mm, vildi veiðan av hýsu eftir fáum árum vaksi við knapt 40%, um annars árgangirnir vóru av somu stødd sum nú. Eisini toskaveiðan hevði verið eitt sindur størri enn nú. Um toskinn kann sigast, at vanliga er tann regla galdandi, at longri tú kemur út frá landi, minni fæst av smáfiski. Tí er tað avmarkað, hvussu nógvur smáfiskur fæst við trolu, tá ikki verður trolað nær landi.

Í Íslandi hava teir hækkað minstamálið á fleiri fiskasløgum munandi. Soleiðis at minstamálið fyri tosk 50 cm og fyri hýsu 45 cm, t.e. at ikki er loyvt at veiða tosk, sum er minni enn 50 cm ella hýsu, ið er minni enn 45 cm. Nógaldandi minstamál undir Føroyum er 34 cm fyri tosk og 31 cm fyri hýsu. Tað hevði helst komið eitt sindur illa við hjá smábátum í fyrsta umfari, um minstamálið varð sett til tað sama sum í Íslandi. Men sum frá leið hevði tað verið ein vinningur hjá bátum, ið royna við snori ella snellu, og fyri heildarveiðuna hevði tað verið munandi bati.

Øll fiskasløg

Um vit bert høvdu brúkt húk og garn undir Føroyum, høvdu vit ikki fingið tað burturúr, sum vit eiga at fáa av øllum fiskastovnum. Ikki er tað øll fiskasløg, sum fáast við húki ella garni. Tí er tað neyðugt eisini at brúka trol. Og vit eiga at fáa mest møguligt av øllum fiskasløgum her.